

УДК 338.48

Базюк А.С.¹, Віндюк А.В.²

¹ студ. гр. ГФ-213М, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² д-р пед. наук, професор, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ТА ПІДГОТОВКИ ЕКСКУРСІЇ

Сьогодні туристський ринок потребує нового підходу до організації екскурсійної діяльності. При розробці нових екскурсій треба враховувати не лише попит на ринку, але й відштовхуватися від наявних місцевих екскурсійних об'єктів. Екскурсії мають розроблятися на науковій основі з урахуванням вимог сучасної екскурсійної методики. Розробка і підготовка нової екскурсії часто покладається на творчу групу (в основному це екскурсоводи) у складі 3 – 7 осіб. В залежності від специфічних завдань до складу такої групи запрошуються експерти, працівники музеїв, викладачі закладів вищої освіти, науковці та ін. [1, 2].

На кожного учасника групи покладається розробка одного з розділів, окремої підтеми екскурсії, однак, праця групи має носити колективний характер. Підготовлений матеріал узагальнюється і об'єднуються керівником творчої групи.

Доручення підготувати нову екскурсію дає керівник екскурсійної установи через методичних робітників, керівника секції екскурсоводів. Зазвичай доручення підкріплюється наказом або розпорядженням, де вказується поіменний склад творчої групи, її керівник, термін підготовки

екскурсії. З метою контролю за виконанням доручень у наказі визначаються проміжні терміни: дати складання екскурсійного маршруту, контрольного тексту, технологічної карти, матеріалів для «портфеля екскурсовода».

Рівень компетентності членів групи визначає темпи роботи над темою. В практиці екскурсійних установ група може складатися з фахівців, які:

- до початку роботи ознайомлені з темою майбутньої екскурсії, є спеціалістами в певній галузі;
- слабо володіють темою екскурсії, що розробляється, посередньо володіють фактичним і теоретичним матеріалом;
- не знаються на питаннях, які стосуються змісту теми екскурсії.

Отже, керівництво закладу має продумано підходити до процесу комплектування творчих груп. Складання технологічної карти, як частини інноваційного продукту, може іноді покладатися і не на членів творчої групи, а, наприклад, на методиста бюро, завідувача методичним відділом, досвідченого екскурсовода. Доручати розробку текстів, технологічних карт та інших документів спеціалістам, які не працюють у туристично-екскурсійних установах, не рекомендується.

Процес підготовки нової екскурсії відбувається в три стадії: попередня робота, безпосередня розробка екскурсії та заключна стадія.

Розглянемо більш детально зазначені стадії.

Попередня робота складається з підбору матеріалів для майбутньої екскурсії, їх вивчення (накопичення знань) та відбору об'єктів, на яких буде побудована екскурсія. Відбір та вивчення екскурсійних об'єктів: для розкриття теми екскурсії має велике значення. Екскурсійні об'єкти є зоровою основою екскурсії, на їхньому показі будується розповідь екскурсовода.

Безпосередня розробка самої екскурсії, що включає: складання маршруту; обробку фактичного матеріалу; роботу над змістом екскурсії, її основною частиною, що складається з підтем та їх основних питань; написання контрольного тексту; опрацювання методики проведення екскурсії – вибір найбільш ефективних методичних прийомів показу та розповіді для окремих

частин екскурсії; складання технологічної карти; написання індивідуальних текстів.

Заключна стадія включає: прийом (захист) екскурсії; оформлення документації по новій екскурсії; затвердження теми; допуск екскурсоводів екскурсійного закладу до проведення даної екскурсії.

В процесі підготовки нової екскурсії доцільно виділити наступні етапи:

- визначення мети екскурсії;
- формулювання теми;
- відбір літератури і складання бібліографії;
- визначення інших джерел інформації та екскурсійних матеріалів;
- вивчення джерел - літературних, архівних, статистичних та ін.;
- ознайомлення з експозиціями та фондами музеїв;
- відбір та вивчення екскурсійних об'єктів;
- складання маршруту екскурсії;
- об'їзд чи обхід маршруту, хронометраж;
- підготовка контрольного тексту екскурсії.

Співвідношення часу на реалізацію цих стадій у підготовці екскурсії може варіюватися. Значну частину часу (іноді більше половини) може зайняти збір матеріалів та відбір об'єктів. Підготовка екскурсії завершується складанням технологічної карти екскурсії. Технологічна карта – документ, який визначає логічну послідовність перегляду екскурсійних об'єктів на маршруті. Фактично, тут міститься інформація про те, як провести екскурсію, як краще організувати показ пам'яток, які методичні прийоми слід застосувати для того, щоб екскурсія пройшла найбільш успішно.

Отже, екскурсія – результат специфічного творчого процесу. Зміст майбутньої екскурсії, її ідейна спрямованість та пізнавальна цінність значною мірою залежать від знань методистів та екскурсоводів та їх компетентності.

Список використаних джерел:

1. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі. Навчально-

методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.

2. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. Історія екскурсійної діяльності в Україні: навч. посібник. Київ : Кондор, 2004. 166 с.